
Min første Prædiken II

En prædiken af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Min første Prædiken II	4
10. s.e.Trin.	4
Metadata om værket	4
Metadata om værket	4

Min første Prædiken II

10. s.e.Trin.

Prædikedag 10. s.e.Trin.

Prædikedato 24. august 1919

Prædiketekst Lukas 19,41-48

Prædikested Gurreby Kirke paa Lolland

Prædiken ID P240819-02

Kilde KMF-nr. 12.06.02 (Omtalt i Foraaret saa sagte kommer 300-301.)

Brændes

“Min første Prædiken”

Med Sol etc., 107 ff.

Luc 19 Kap. 41 V. til Enden.

Jesus er paa Vej ind til Hovedstaden. Det er det Billede, vort Evangelium opruller for os i Dag. Men lad det ikke blot være et Billede, men lad os gøre det til en Virkelighed, der kan tale sit fyndige Sprog til os, lad os rykke det nær ind paa Livet af os ved at tænke os, at det var *vor* Hovedstad, Jesus kom til, Hovedstaden, som den er nu om Dage, netop paa *vor* egen Tid!

Jesus er paa Vej ind til Hovedstaden. Lige foran ham ligger den med sine mange Taarne knejsende mod Sky, de mange Taarne, for hvilke København er bekendt. Men Kirkernes Spir skjules næsten af Fabrikkernes sorte Røg. Overalt lyder Larm af Sporvogne og Cykler og Automobiler, overalt er der Travlhed og Jag, alle synes grebne af en feberagtig, ophidset Uro, der ligesom vidner bogstaveligt, at disse ikke kender, hvad der tjener til deres Fred. Og mens Jesus nu skrider frem og ser sig om til begge Sider, lægges det hele blot for hans Klarsyn. Fordi ham haster i sine flotte Selvejerkøretøjer den Overklasse, der endnu har sit Mammon i Behold eller sin Kredit i Baghaand. Og han vender sig bort uden synderlig Skuffelse; thi af Overklassen har han aldrig ventet sig stort. Men hans Blik søger efter de svage og forsagte, dem han engang før kom til. Og han søger og søger — men der er ingen svage og forsagte. I alle Øjne læser han Selvbevidsthed og Trods. Da griber Smerten ham. Og han mindes sit gamle Mismodsord: om Menneskesønnen, naar han atter kommer til Jorden, saa finder sit Ord der endnu? — — Nu forstaar han, hvordan man har modtaget hans Idealer, gjort Alvor af de Ideer, han i sin Tid skænkede vor Jord.

Den Frihed og det Broderskab, han forkyndte, blev til Kapitalismens Overmodstyrannei og Socialismens Enevoldsdiktatur, blev til blodige Revolutioner og samfundsødelæggende Strejker; hans “Bekymrer jer ikke for den Dag i Morgen” blev til systematiseret Driveri og statsbegunstiget Dovenskab, hans Bud om under Guds frygt at lyde sin Kejser eller Konge blev til folkeligt Magtran eller materialistisk Flertalsterrorisme, der resulterede i, at saakaldte kristne Folkeslag kaarede erklærede Fritænkere til Ledere, hans Krav om Sandhed og Næstekærlighed blev til offentlige Løgne og Nedrakning og Tilsvining af hverandre i Aviser og Tidsskrifter, offentligt og privat; hans Barmhjertighedslære blev til sødladen og vammel Humanitet, der afskærer enhver myndig Optræden, forleder til at ynke og forstaa de værste Banditter og holder Haanden over de raaeste Forbrydere; og hele hans milde og dog saa stærke Moral efterlevedes i Krigens og ikke mindst Krigstidens Vederstyggeligheder og Efterslettet, hvad enten vi tænker paa Langeliniescenernes Sørgelighed, paa Pengemændenes Stillen deres perverse Lyster tilfreds eller paa Dele af Arbejderstandens hovne, hensynsløse Egoisme og uophørlige Chikanerier af det Samfund, de dog selv hører til. Saaledes blev Jesu Motte: “Elsk Gud af dit ganske Hjerte og din Næste som dig selv!” til Tidens Løsen: “Elsk Guld af dit ganske Hjerte og ingen som dig selv!” eller sagt paa troværdigere Nydansk: “Skyd Papegøjen og mel din egen Kage helst lidt mere end dine paa forskellig Vis erhvervede Rationeringskort kan holde til!”

Som nu Jesus skrider frem, stiller denne store Faneflugt fra alle de Ideer, vort Samfund *officielt* hylder og *aabenlyst* giver en god Dag, sig uafviseligt for hans Blik, og mens bitter Smerte sænker sig over hans Sjæl, bøjer han sit Hoved i Hulken og udbryder: “Vidste du dog paa denne din Dag, hvad der tjener til din Fred!” Men hans Stemme overdøves af Samfærdselsmidlernes mangestemmige Støj og Maskinernes evige Larm, dette det tyvende Aarhundredes Musik, Teknikens Sejrhymne, Opfindelsernes Triumfskrig for Menneskeandens saakaldte Sejr: “Vi underlægger os Universet med Telegrafer og Kikkerter og Flyvemaskiner og Magna Vox og hvad det hedder altsammen, alt dette dagklare og dog forunderlige omkring os,” som dog evigt maa lade Mesterens Ord staa ved sit Værd: “Hvad gavner det et Menneske, om han vandt den ganske Verden, men tog Skade paa sin Sjæl?” — — Thi det er vel sandt, at alle vor Tids Opfindelser er Menneskeandens Sejr; men med hvilken usigelig Varsomhed og Forsigtighed skal de ikke benyttes, for at det ikke skal siges med Sandhed, at Menneskeandens forgængelige Sejr blev Menneskesjælens evige Nederlag!

Og vender han sig saa bort fra sin Læres Frugter og søger efter sit Livs, gaar han med andre Ord helt ind i Staden og kommer til Templet igen, sin egen Kirke, hvad ser han saa der? Rivninger allevegne, indbyrdes Mistro, Uenighed paa alle Punkter, Forkættelsen af alt undtagen sit eget Stæde, Virvar og Hultertilbuler — Ligegladhed og Hykleri hos de værste, Selvretfærdighed og Dømmesygdom hos de bedre og tit Tvivl og stigende Afmagt hos de bedste. Ja, kan være han faar en Begravelsesvaudeville at se eller en Bryllupsfest, hvor Vinen saavisst ikke slipper op, og hvor man i hans egen Kirke ser Udstilling af Kvindekød og alle andre Kostbarheder, Silke og Smykker og ingenting, og hvor pyntesyg Forfængelighed og beregnende Brynde knæler for hans eget Alter og føjes sammen af hans egen Tjener, en silkeklædt Præst eller Provst. Da griber den hellige Harmen ham, og han løfter sin Haand, bruger Vold i Guds Hus, driver alt det forlorne Flitter og Stads ud paa Gaden og raaber: “Mit Hus er et Bedehus, men I har gjort det til en Udhængshal.” Og da ser han, at dette Samfund er raadt, sin Undergang visst. Her er deres tekniske Vidundere til ingen Nytte, deres egen indbildte og indbildske Fortræffelighed latterlig, deres logikopstyltede Lovgivning forgæves, deres hele Babelstaarn en hældende Ruin — Forfængelighed — og han løfter sine Hænder, men ikke til Velsignelse, ikke til Bøn, og Dommen falder fra hans Læber: “Den Dag skal komme over dig, da dine Fjender skal kaste en Vold op omkring dig og belejre dig rundt omkring og trænge dig allevegne. Og de skal lægge dig slet øde, og dine Børn i dig, fordi du ikke kendte din Besøgelsestid.”

Saa vender han sig bort fra Hovedstaden, den store Skøge, og de dejlige, danske Agre breder sig for hans Blik. Men ak! ej heller nu bryder Smilet om Mesterens Læber frem. Thi hvor megen aandelig Død kender vi ikke til herude paa Landet, Kirker, hvor en Snes

Mennesker er den sædvanlige Menighed, og hvor halvfylt regnes for godt, Sogne, hvor Kristendommen højest blev at gaa i Kirke ved Højtiderne og til Alters een Gang om Aaret, Egne, hvor Præsten har nok i sin Præstegaard og Sognebørnene nok hver i sit, Steder, hvor Avisen er den eneste aandelige Føde! Hvor megen Ufordragelighed kender vi ikke, usund Optagethed af Naboens Forhold, Snakken ilde om hverandre osv.! Og fremfor alt, hvor kender vi ikke til, at Pengepungen er det bestemmende for os i snart sagt enhver Henseende, det være sig ved politisk Valg eller i Forholdet til hverandre eller hvor det nu kan være. Men ikke endt med det. Ogsaa de onde Følger af de saakaldte gode Aars spores herude: Materialisme, Æde og Drikke, Bil og Telefon og Elektricitet optager Sindene i en foruroligende Grad, Kløften mellem Husbond og Tjenestefolk uddybes, den gamle Hjælpsomhed og venlige Tjenstvillighed fortrænges af de moderne Pengekontrakter — rede Penge, saa er det afgjort! — og det gode, kendte Du-Forhold mellem Menneskene, ja, det tykkes mig, det tager af. Alt dette ser Frelseren med sit sørgmodige Blik, og mens Taarene atter rinder ned ad hans Kinder, gentager han i Smerte: “Vidste du dog paa denne din Dag, hvad der tjener til din Fred?”

Men lad os nu standse et Øjeblik. Det skal jo sjældent være saa galt, som Præsten prædiker. Er det da Tilfældet, at alt, hvad Jesu Blik falder paa, vil tykkes ham forkasteligt og fordømmeligt?

Nej, jeg ved, at rundt omkring baade i By og paa Land løfter en Moder sit Barn i sine Arme, arbejder en Mand for sit Hjem og sine kære, møder to unge hinanden med Øjne, der straalere af Lykke og Tro, folder et Par gamle Hænder sig i Tak for Livets rige Gave og de Minder, der blev gemt, eller flokkes en Skare Mennesker om den store Fællesejendom, der blev hver enkelts Liv — altsammen saa sandt og inderligt, at den store Mester smiler kærligt dertil. Og jeg ved endvidere, at skal Danmark reddes fra Undergang, skal Frelsen komme fra disse. Thi kun de Mennesker, der selv tror paa Livet, kan leve og holde i Live.

Men kan vort Fædreland nu ikke frelses formedelst de mange, der bevidst og ubevidst arbejder paa dets Fordærv, er Dommen allerede udtalt over det: det har ikke vidst, hvad der tjente til dets Fred; derfor skal det slettes — ja, derfor har vi ikke Lov til at lægge Hænderne i Skødet; men vi har at kende vor egen Besøgelsestid. Og hver enkelt af os maa huske, at den er i Dag; at i Morgen kan være for silde.

Det er i Dag, vi alvorligt skal angre, at vi er sure og gnavne, hidsige og paastaaelige, misundelige og bagtaleriske, hensynsløse og halsstarrige, mistænksomme og haardhjertede, viljesvage og Jabrødre, gerrige og egenkærlige, ødsle og pyntesyge osv i det uendelige — hver tænke paa sit! Det er i Dag, vi skal begynde med venlig Tale og milde Blikke, ja, alt det, du lige saa godt ved anstaar sig en Kristen som jeg. Og naar vi opdager, at Evnen svigter, o, saa tit, saa bitterlig tit, da maa vi lære ret at folde vore Hænder og bede Gud Fader om Forladelse og sige til ham, som vi sang det i Dag i Salmen:

Men hør os, Herre i højen Hal!
Du lære os ret af Naade,
At tænke paa vore Dages Tal
Og lade din Visdom raade!
Ja, styrk din Tjener med Kraftens Aand,
Og Børnene hans tillige,
Lad Værket lykkes ved deres Haand,
Lad blomstre med os dit Rige!

Da vil vi lære, at “Kirkeklokke, ej til Hovedstæder” er Salmebogens skønneste Salme. Thi da bliver Menneskelivet, som den skildrer et Liv.

Men kun gennem bitter Syndserkendelse naar Sjælen frem til dette. “Vidste du dog paa denne din Dag, hvad der tjener til din Fred; men nu er det skjult for dine Øjne,” siger Jesus. *Din* er Skylden for, at det er skjult, *din*, som det er *min*; *dit* er Ansvaret, det er *dig*, der har lukket dine Øjne og stoppet dine Øren; thi Gud Herren skabte dit Øje til at se med og dit Øre til at høre. Stundom er det det sværeste at forstaa dette eller tro det, at Skylden for min Synd er *min*; men da maa jeg rejse mig og slaa Tvivlen sønder, for da gaar det paa Livet løs. Thi det maa jeg kunne tro for at leve, og da jeg vil leve, tror jeg. Skyldfølelsen hos et Menneske er Livets bevarende Element, du maa føle dig som en Synder for at være Guds kære Barn, en Sjæl uden Syndsbevidsthed raadner. Og det er Kirkens Pligt at holde dig din Synd for Øje, men ogsaa at hviske dig i Øre Guds naadefulde Tilgivelse. Begge Forkyndelser skal være der og i den rette Orden. Ved Afvigelser her bliver det hele unyttigt, ja, der kan endog gøres ubodelig ondt. Synd og Frelse derfra skal Kirken prædike, ikke andet end det. I altfor lange Tider og altfor mange Gange har den svigtet. Den skal hverken være Kapitalismens Lejesvend, som den alt for længe har været det, eller Socialismens Bejler, som den nu lyster at optræde som. Den skal være sig selv.

Saa strengt og indtrængende har Gud budt mig at tale i Gurreby Kirke i Dag. Jeg har ikke været glad derved; thi det er jo altid lettere især for et ungt Menneske at anslaa de glade og milde Strengte end at være mørk og holde Dom, og jeg syntes ogsaa, jeg var for ung og uerfaren og alt for tit fejlende og faldende til at tale saa afgjort og myndigt; men Gud har budt mig det, og saa har jeg maattet lyde. Saadan har han ogsaa givet mig denne tunge Text at bygge min første Prædiken over, og jeg har bedt ham hjælpe mig og ved, at han har lagt sig sine Ord paa Tunge. — Det tykkes mig da, at vi kan vente svære Tider for det lille kære Land, vor Gud og Fader har givet os i Arv, en Kampens Tid om, hvorvidt vort ældgamle Rige skal bevares frit og voxe sig kristent, eller det skal slettes ud og glemmes, en Kamp mellem Fjenderne udadtil og Undergravere indadtil paa den ene Side og Kristi Kirkes Menighed paa den anden, ikke Grundtvigianere og Højkirkelige og Indre-Mission og hvad de kalder sig allesammen, men een stor Hær, der samler sig, greben af Jesu Kristi Myndighed. Thi jeg ser i Dagens Evangelium et Budskab fra Gud til det danske Folk: “Det er ikke Synd, at du anskaffer dig Bil, bygger din Gaard om, forbedrer dine Kaar, kort sagt glæder dig ved Livet og Livets Gaver, naar du blot standhaftig holder dig for Øje, at over alt det, du i daglig Tale kalder din Ejendom, er du kun Guds Forvalter og staar til Ansvar for din Gerning overfor ham. Thi det skal du vide, at hverken paa tekniske Fremskridt, paa Rigdom eller paa Love og Reformer kan en Stat bygge; thi alt det er kun *i sig selv* Forfængelighed. Thi saa siger jeg, Herren, din Gud: “*Ingen kan bestaa, der ikke kaarer Jesus til Konge*, det være sig Folk eller Enkeltmand. Hver den, der har mistet Guds Aand maa dø; thi i Guds Aand er Livet!”

Amen.